

VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

TERITORIJOS DALIES, NEPATENKANČIOS Į BUVEINIŲ APSAUGAI SVARBIŲ TERITORIJŲ ATRANKOS KRITERIJUS ATITINKANČIA VIETOVĖ „VILNIO UPĖS SLĖNIS TIES MICKŪNAIS“ (LTVIN0032) IR Į VILNIO VALSTYBINĮ HIDROGRAFINĮ DRAUSTINĮ, APSAUGOS LYGIO ĮVERTINIMO PAŽYMA

2020 m. spalio 15 d.
Vilnius

1. Bendra teritorijos dalies, nepatenkančios į vietovę „Vilnios upės slėnis ties Mickūnais“ (kodas LTVIN0032) ir į Vilnios valstybinį hidrografinį draustinį, apžvalga (padėtis, ribos, užimamas plotas).

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“ vietovė Vilnios upės slėnis ties Mickūnais išskirta kaip vietovė, atitinkanti BAST atrankos kriterijus (kodas LTVIN0032). Kadangi už šios vietovės ribų yra Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos natūralių buveinių ir gyvūnų rūšių buveinių, siūloma teritoriją išplėsti papildomais 64,44 ha. Teritorijos dalis, nepatenkanti į Vilnios hidrografinį draustinį, susideda iš dviejų plotų. Pietvakarinį plotą sudaro Vilnios upės atkarpa nuo pietvakarinės draustinio ribos (Mickūnų tilto per Vilnios upę) iki Naujosios Vilnios prieigų ir krantas vandens telkinio apsaugos juostų ribose bei upės slėnio dalis Mickūnų apylinkėse. Pietrytinis plotas apima Vilnios upės atkarpą nuo pietrytinės Vilnios hidrografinio draustinio ribos (tilto per Vilnios upę ties Uosininkais III) iki Santakos kaimo ir upės krantą vandens telkinio apsaugos juostos ribose.

2. Teritorijos teisinis statusas ir svarba

Plečiama teritorija yra už Vilnios valstybinio hidrografinio draustinio ribų, apimanti EB svarbos natūralias buveines ir Buveinių direktyvos II priedo gyvūnų rūšių buveines.

Teritorijai taikomos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo VI skyriaus 6–8 skirsniuose nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taikomos paviršiniuose vandens telkiniuose, jų apsaugos zonose ir apsaugos juostose, šio įstatymo 102 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos pelkėse ir šaltinyuose, įstatymo 96 straipsnyje nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos natūraliose pievose ir ganyklose, taip pat specialiosios sąlygos, nurodytos šio įstatymo VI skyriaus 11 skirsnyje.

3. Teritorijos biologinės ypatybės.

Išskirtinę teritorijos gamtinę vertę sudaro 6 tipų EB svarbos gamtinės buveinės: 3260 *Upių sraunumos su kurklių bendrijomis* (22,12 ha), *6230 *Rūšių turtingi briedgaurynai* (0,27 ha), *6270 *Rūšių turtingi smilgynai* (0,26 ha), 6430 *Eutrofiniai aukštieji žolynai* (2,11 ha), 6450 *Aliuvinės pievos* (4,86 ha) ir 6510 *Šienaujamos mezofitų pievos* (3,31 ha). Buveinės užima 32,93 ha plotą.

Teritorijoje aptiktos EB svarbos saugomos rūšys, kurios įrašytos į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos II priedą: ūdra (*Lutra lutra*), ovalioji geldutė (*Unio crassus*).

4. Žemės ir gamtos išteklių nuosavybė ir naudojimas:

Beveik visas (9,89 ha) pievų buveinių užimamas plotas yra privačios žemės nuosavybės žemėje.

Pagal Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 4 straipsnį, Vilnios upė, kaip paviršinis vandens telkinys, priskiriama valstybinės reikšmės vidaus vandenims ir išimtinė nuosavybės teise priklauso valstybei. Upė neintensyviai naudojama rekreacijai. Nedidelė dalis pievų (0,88 ha) yra naudojama ūkinėms reikmėms. Teritorijoje galima mėgėjiška žvejyba.

5. Bendrieji teritorijoje saugomų EB svarbos rūšių ir natūralių buveinių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai:

EB svarbos natūralių buveinių ir rūšių apsaugos reikalavimai nustatyti Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų 14, 17, 18, 19 ir 25 p., patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276.

6. Teritorijoje veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, kurios sumažina ar pašalina grėsmes teritorijoje saugomoms vertybėms, apžvalga:

- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos vandens įstatymas;
- Lietuvos Respublikos žemės įstatymas;
- Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos miškų įstatymas;
- Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas;
- Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas;
- Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas;
- Lietuvos Respublikos laukinės augalijos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymas;
- Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos įstatymas;
- Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas;

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimas Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr. D1-210 „Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. sausio 2 d. įsakymas Nr. D1-1 „Dėl leidimų naudoti žvejybos plotus išdavimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir leidimų naudoti žvejybos plotus sąlygų vykdymo kontrolės“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. sausio 4 d. įsakymas Nr. D1-14 „Dėl Mėgėjų žvejybos vidaus vandenyse taisyklių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. D1-187 „Dėl Aplinkosaugos sąlygų plaukiojimo vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. 258 „Dėl medžioklės Lietuvos Respublikoje taisyklių patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas:

3 straipsnio 1 dalies 3 punktą: planuojamos ūkinės veiklos, kuri dėl savo pobūdžio, masto ar numatomos vietos ypatumų gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį

Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai saugomų teritorijų institucija, aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas.

11 straipsnio 8 dalis: Jeigu nustatoma, kad planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas sukels reikšmingų neigiamų padarinių Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir nėra alternatyvių planuojamos ūkinės veiklos sprendinių, atsakingoji institucija priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, išskyrus sprendimą, nurodytą šio straipsnio 11 dalyje, tik tais atvejais, kai ji privalo būti įgyvendinama dėl įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų socialinio ar ekonominio pobūdžio. <...> Kai atitinkamoje Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje yra prioritetas natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetas augalų ar gyvūnų rūšis, vieninteliai galimi motyvai yra susiję su žmonių sveikata ar viešuoju saugumu arba su svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis. Dėl galimybės pritaikyti motyvus, susijusius su kitomis, negu nurodyta, svarbesnio visuomenės intereso įpareigojančiomis priežastimis, būtina aplinkos ministro nustatyta tvarka kreiptis į Europos Komisiją jos nuomonės tokiu klausimu.

7. Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių, kurie sumažina ar pašalina grėsmes teritorijoje saugomoms vertybėms, apžvalga:

Vilniaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano, patvirtinto 2009-09-30 Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T3-323, sprendinių konkretizavime „2E3S-3B. Biologinės įvairovės apsauga“ nurodyta, kad už Vilnios valstybinio hidrografinio draustinio esančios teritorijos yra regioninės svarbos migracijos koridorius ir nacionalinės bei regioninės svarbos ekologinis koridorius (K2), o jie yra gamtinio karkaso dalis. Tai atitinka Saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 4 dalį, kurioje pabrėžiama, kad biologinės įvairovės apsaugai gamtinio karkaso teritorijose gali būti išskiriamas ekologinis tinklas, jungiantis didžiausią bioekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijos koridorius. Išskiriant gamtinį karkasą, atsižvelgiama į būtinybę užtikrinti „Natura 2000“ tinklo ekologinį vientisumą, sukuriant ar išsaugant kraštovaizdžio elementus, kurie būtų svarbūs laukinei faunai ir florai.

8. Grėsmės EB svarbos rūšims ir natūralioms buveinėms:

Antropogeninis vandens režimo pertvarkymas, paviršinių vandenų tarša, žemės ūkio kultūrų auginimo būdų pokyčiai sausumos buveinėse, šienavimo ir ganymo pievose nutraukimas, rūšių sudėties pokyčiai (sukcesija), tarprūšinė konkurencija.

9. Pasiūlymas dėl BAST statuso suteikimo.

Atsižvelgiant į teritorijos gamtinių vertybių reikšmę ir į tai, kad teritorijos teisinis reglamentavimas užtikrina pakankamą teisinę apsaugą, siūlome praplėsti vietovės Vilnios upės slėnis ties Mickūnais (kodas LTVIN0032) ribas ir suteikti buveinių apsaugai svarbios teritorijos statusą.

PRIDEDAMA. Siūlomo tvirtinti BAST ribų žemėlapis (nuoroda parsisiųsti https://www.dropbox.com/sh/hlllyot6caa4x3u/AABuJ2dxE_ihZg0ue2ARnLfa/vilnios_upes_slėnis_ties_mickunais?dl=0&subfolder_nav_tracking=1).

Direktorius

Albertas Stanislovaitis

Dalytė Matulevičiūtė, 8 659 93142, el. p. dalyte.matuleviciute@vstt.lt
Gintaras Gaidys, 8 659 64327, el. p. gintaras.gaidys@vstt.lt